

Sultan Abdülhamit Han nasıl bir insandır? Bediüzzaman Onun hakkında neler söylüyor?

Bediüzzaman Hazretleri, II. Abdülhamid'i değerlendirdiği yazılarında, müsbet ve menfi uygulamalarını ayırarak ifade etmiştir. Osmanlı'nın yıkılmaması için gösterdiği çaba ve gayret, Yahudilerin Osmanlı'nın tüm dış borçlarını silmenin karşılığında toprak istemesine mukabil,

“Bu topraklar ecdadımızın kanıyla alınmıştır. Ancak tekrar kanla verilir.”

diyerek onları sert bir şekilde reddetmiştir.

Ayrıca Bediüzzaman Hazretleri Abdülhamidi "**müşfik (şefkatli) padişah**" diye değerlendiriyor.

Bu ve buna benzer uygulamalar Abdülhamid'in bu memleketin payidar kalması için nasıl bir tavır takındığı ortadadır.

Tabi bunun yanında Abdülhamid Devri'ndeki otoriter yönetim, birçok çağdaşı gibi Bediüzzaman tarafından da "**istibdat**" olarak isimlendirilmiştir.

Bediüzzaman Hazretleri Risale-i Nur'da "istibdat" ı geniş anlamıyla, soyut bir kavram olarak ele alıp yorumladığı gibi (Münazarat), dar anlamıyla II. Abdülhamid dönemini ifade eden bir kelime olarak da kullanmıştır (Münazarat).

“...Zayıf istibdat tımarhaneyi bana mektep eyledi...”(1),

“Sultan Abdülhamid'in mecbur olduğu istibdâdı...”(2)

Münazarat'ın bazı yerlerinde II. Abdülhamit devri kastedilerek eleştirilere konu yapılmıştır. Ayrıca, daha sonraki yıllarda İttihat ve Terakki'nin ve Cumhuriyet Halk Fırkası'nın baskı rejimleri yaşanırken, II. Abdülhamid devri'ndeki istibdatla çeşitli

---

kıyaslamalar yapılmıştır.

Bediüzzaman Hazretleri o zamanki şartların elvermemesi yüzünden, direkt olarak Abdülhamitle görüşmemiş. Ancak kendi bazı isteklerini, Osmanlı'nın dağılmaması için bazı uyarılarını değişik vasıtalarla Abdülhamid'e iletmiştir. (3)

Dipnotlar:

(1) bk. [Divân-ı Harb-i Örfi](#)

(2) bk. [Münazarat.](#)

(3) bk. [Tarihçe-i Hayat.](#)